

Uittreksel uit conceptverslag commissie NLG van 25 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021 (inclusief behandeling advies GS op aangehouden moties)

7.A-agenda Begroting

7.a Begroting 2022

7.b Begroting 2022: Brief GS aan PS inz. Memorie van antwoord begroting 2022 (wordt geagendeerd bij de begrotingsbehandeling van alle commissies)

De **voorzitter** heropent de vergadering. Voor de behandeling van dit agendapunt zijn gedeputeerden Olthof, Zaal en Rommel aanwezig. Indien nodig is ook gedeputeerde Stigter beschikbaar voor een nadere toelichting.

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2022 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Aan de commissie wordt gevraagd de onderdelen van de Programmabegroting en Memorie van Antwoord te bespreken die tot de portefeuille van de commissie NLG behoren. Het advies van de commissie zal in de vorm van het verslag aan PS worden toegezonden voor de PS-vergadering van 8 november 2021.

De voorzitter geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan dat haar fractie an sich zeer positief is over de begroting wat betreft de thema's van de commissie NLG. Er is veel geld begroot; meer dan ooit. D66 meent dat dit terecht is, gelet op de uitdagingen: stikstofdossier, Tata Steel, biodiversiteit en waterkwaliteit. Waterkwaliteit blijft een zorgelijk punt in onderhavige begroting. In het coalitieakkoord staat dat de provincie een pilot in een specifiek waterlichaam zal uitvoeren om te bekijken of alle KRW-doelen versneld kunnen worden bereikt. Wat is hiervan de laatste stand van zaken?

In de begroting gaat er €40 miljoen naar de NNN-gebieden. Naar de Oostelijke Vechtplassen gaat €11 miljoen. Het Waddenfonds c.q. Investeringskader Wadden krijgt €6 miljoen. Laag-Holland krijgt €200 miljoen in tien jaar, inclusief geld van het Rijk. Een aantal belangrijke en grote thema's zijn of raken goed op stoom, zoals de Voedselvisie, het Masterplan Biodiversiteit, de uitvoering van de Recreatievisie, de uitbreiding van het wandel- en fietsroutenetwerk, de Bossenstrategie, de besteding van het Investeringsbudget voor de landschapsversterking, de initiatieven van Groen Kapitaal et cetera. Ook binnen de NLG-portefeuilles gaat gewerkt worden met de relevantere beleidsindicatoren. Er is een belangrijke eerste stap genomen, maar de provincie is er nog lang niet. Voor de belangrijkste ambities mogen wat D66 betreft de beleidsindicatoren hier genoemd worden en moet er niet enkel verwezen worden naar aparte rapportages. Juist omdat bijna alles met elkaar samenhangt. Bijvoorbeeld landbouw heeft een grote invloed op stikstof en de waterkwaliteit. En wordt er met "gewasbescherming" gedoeld op landbouw, waterkwaliteit of natuur?

De uitbreiding van het NNN is heel belangrijk. Nog belangrijker is echter dat de landbouw

natuurinclusiever wordt. Dit zal nog een veel grotere impact hebben op de natuur en biodiversiteit. D66 verwacht volgend jaar derhalve meer integrale beleidsindicatoren voor de thema's van NLG, ook omdat er steeds meer gewerkt wordt met een gebiedsgerichte aanpak. Het is op zich een mooie decentrale aanpak, maar ook een met risico's op vrijblijvendheid als de uitdagingen te lastig of te groot blijken te zijn. Relevante beleidsindicatoren gaan met een gerichte sturing helpen om de doelen te behalen. Voorts zullen deze de Statenleden helpen om te bekijken of, afhankelijk van de resultaten, zij hun keuzes moeten aanscherpen of veranderen.

De heer **Carton** (PvdA) geeft aan dat zijn fractie zich in grote lijnen kan vinden in voorliggende begroting. De Partij van de Arbeid heeft wel wat zorgen over de begroting op de lange termijn. Zij heeft derhalve een aantal technische vragen, die zij in de commissie EFB zal voorleggen. De Partij van de Arbeid zal onder agendapunt 8.a nog ingaan op de aangehouden moties betreffende het rekeningresultaat.

De heer **Zoon** (PvdD) merkt op dat beleid wordt bepaald door een klein inspraakclubje: LTO voor landbouw, Faunabeheereenheid (FBE) tegen dieren in het wild, Sportvisserij Nederland voor dierenmishandeling. Hierdoor wordt niet de gehele provincie betrokken bij het beleid. Het zijn als het ware geborgde provinciale zetels. Naast het betrekken van burgers bij plannen zal de provincie in bredere zin ook maatschappelijke organisaties moeten betrekken: biologische boeren wat betreft de biologische landbouw en het meenemen van hun oude collega's, en dierenwelzijnsorganisaties als sparringpartner. Dit is niet alleen nodig voor het vergroten van het draagvlak, maar juist ook voor het breder betrekken van de aanwezige kennis en kunde. Anders blijven grote problemen onopgelost. Hoewel de wil er is, blijft men thans in een vicieuze cirkel hangen. Erkent de provincie de urgentie en noodzaak van verandering, zoals beschreven in het IPBES-rapport? De Partij voor de Dieren maakt zich zorgen dat de verandering te gering en te laat zal zijn.

De Living Planet Index staat thans immers lager dan op het moment dat de heer Zoon betrokken raakte bij de provincie. Dit zegt iets over de aanpak van de provincie in de afgelopen jaren. De Partij voor de Dieren heeft al eerder en vaker aandacht gevraagd voor Groen Kapitaal. De provincie heeft met 2,5 fte meer directeuren dan groene verbinders werkzaam. Hoewel zij meer taken door hen zou willen laten uitvoeren, stagneren initiatieven op dit vlak. De heer Zoon noemt het voorbeeld van de groene schoolpleinen. Het is goed opgezet en de kennis is aanwezig. Op 12 maart 2020 heeft de provincie een duidelijk persbericht verzonden, maar nu staat het stil. De Partij voor de Dieren zou graag zien dat het levend gehouden wordt. Bij het volgende agendapunt zal zij daar verder op ingaan.

Er wordt €6 miljoen uitgetrokken voor schadecompensatie van ganzen, maar er is geen inzet op bronmaatregelen, nieuwe verjagingstechnieken of rustgebieden waar de ganzen geen schade veroorzaken. Als weldoener wordt gezegd dat IPO de trekker is, maar met een gedeelde programmabegroting van €97.000 per jaar ziet de PvdD daar weinig van terug en verwacht zij er weinig van. De partij zal dit bij de volgende commissievergadering nader bespreken. Veranderingen worden vaak afgeschoven. Waterkwaliteit betreft de waterschappen. De ganzen betreffen het IPO. Vergunningen betreffen de Omgevingsdiensten (OD's). Goed beleid dat nodig is om aan de toekomst te werken, wordt geblokkeerd door dooddoeners, niet alleen vanuit GS, maar ook vanuit andere fracties. Vooral op dat laatste punt zal de Partij voor de Dieren de komende tijd extra kritisch zijn.

Mevrouw **Koning–Hoeve** (CDA) bedankt GS voor de heldere begroting, voor de beantwoording van de technische vragen en de verdere toelichting bij de begroting. Wat betreft de onderdelen in de begroting die betrekking hebben op de commissie NLG heeft het CDA de navolgende opmerkingen. De fractie maakt zich ernstige zorgen over de manier waarop het NNN wordt afgerond. Zij zal hier bij de bespreking van het Programma Natuurnetwerk (PNN), agendapunt 11.a, nader op ingaan. De provincie is bezig om allerlei natuurprojecten versneld te realiseren. Maar waarvan gaat dit ten koste? Men moet met elkaar beter stilstaan bij hetgeen hierdoor verloren gaat, namelijk een deel van het mooie Noord–Hollandse landschap. Veel inwoners raken hun bedrijf kwijt. Paardenstallen moeten dicht. Kortom, natuur is mooi; er wordt echt van genoten. De uitbreiding van natuur mag toch echter niet ten koste gaan van alles wat er nu is en wat van grote waarde is voor veel mensen?

Het CDA maakt zich specifiek zorgen over onder andere het project Laag–Holland, Eilandspolder en de binnenduinrand, omdat daar heel veel moet verdwijnen. Is dat echt de wens of kan er een modus worden gevonden waarin er natuur wordt gerealiseerd met zo veel mogelijk behoud van de huidige waarden die ook belangrijk zijn?

De heer **Zoon** (PvdD) is enigszins verbaasd dat hij het CDA hoort zeggen dat het NNN niet op deze manier moet worden voltooid, terwijl het juist die partij was die de afgelopen periodes het onderhavige NNN–beleid heeft ingezet. Stond het CDA dan niet achter het beleid van de vorige twee coalities?

Mevrouw **Koning–Hoeve** (CDA) antwoordt dat het NNN een voortzetting is van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op een gegeven moment is het omgedraaid naar verplicht. Daar is het misgegaan. Het CDA pleit er thans voor om het NNN te realiseren op een manier waarbij belangrijke waarden worden behouden en deze met de huidige bewoners zo veel mogelijk kunnen worden opgepakt. Tijdens het werkbezoek van 22 oktober jl. werd aangegeven dat er ontzettend veel ingeleverd moet worden als de huidige manier van het realiseren van het NNN wordt gecontinueerd. Mevrouw Koning–Hoeve pleit er derhalve voor om te bekijken hoe een en ander op een goede manier met de inwoners kan worden opgepakt.

Wat betreft de faunaschade moge duidelijk zijn dat het CDA niet tevreden is over de verhoging van het eigen risico, die dit jaar is ingegaan. Vorige week werden zelfs hele velden met suikerbieten weggevreten en vertrapt door ganzen. Het wordt een enorme plaag. De schade wordt niet minder maar meer. Het CDA wil graag dat de gedeputeerde echt aandacht heeft voor voornoemd dossier. Mochten er toch nog mogelijkheden zijn, kan gedeputeerde daar dan extra inzet op plegen? De natuur heeft enorme geldstromen nodig om het beheer ook in de toekomst te financieren. Dat is ook goed te zien in voorliggende begroting. Anders worden de doelstellingen niet gehaald. Veel meer dan €100 miljoen per jaar voor het beheer. Het CDA maakt zich zorgen wat betreft de vraag of de provincie dit tot in lengte van jaren kan blijven betalen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de SNL (subsidie voor natuurbeheer) lager wordt of wegvalt? Kan de gedeputeerde daar een reflectie op geven?

Tot slot komt mevrouw Koning–Hoeve op de moties die er betrekking op hebben. Zij verwacht dat het CDA in ieder geval de motie "Broedplaats Blakende Bollen" (M83–2021) kan ondersteunen.

De **voorzitter** wijst erop dat de moties tijdens de behandeling van agendapunt 8.a aan de orde zullen komen.

De heer **Mantel** (JA21) wijst erop dat er in voorliggende begroting keuzes zijn gemaakt die JA21 graag anders had gezien. Dit betekent echter niet dat het gehele stuk niet deugt. Er staan ook goede punten in die de partij ondersteunt. Heikel punt voor JA21 is het ganzenbeleid, met daaraan gekoppeld de verhoging van het eigen risico van agrariërs aangaande de ganzenschade. De heer Mantel is bekend met het filmpje waaraan het CDA refereerde. JA21 heeft, ook tezamen met andere partijen, in PS meerdere voorstellen gedaan om het te wijzigen. Deze zijn helaas afgeketst. Kunnen GS aangeven of er nieuwe inzichten op dit dossier zijn en of het toch nog mogelijk is om het ganzendebacle opnieuw te bekijken?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bedankt gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. Hij gaat ervan uit dat in het antwoord op vraag nr. 80 van de PVV met de passage "*In geen van de genoemde gebieden is de administratieve onteigening opgestart*" de 25 NNN-deelgebieden worden bedoeld. Is er enig zicht op wat er op korte termijn op de provincie afkomt qua onteigening?

De PVV heeft voorts nog een vraag over pagina 6 van het "was-woord"-overzicht. In het overzicht staat dat de oude indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Met welke reden is dit gebeurd?

De heer **De Wit** (VVD) heeft vier punten om in te brengen op onderhavige begroting. Allereerst komt de heer De Wit op de beleidsindicatoren. De VVD-fractie is an sich blij dat hiernaar gekeken is en dat er voor de NLG-onderwerpen andere indicatoren in zitten. Zij is vooral verheugd over de in de antwoorden vervatte toezegging dat er in de begroting voor 2023 ook een indicator wordt uitgewerkt voor de Natura2000-gebieden. Wat de VVD betreft, gaat het dan om alle doeltypen (habitats en vogels) die in de betreffende gebieden beschermd moeten worden en de vraag hoe het ervoor staat met die populaties. Goede metingen en dataverzameling zijn hiervoor cruciaal. Gaat de provincie een aanvullend meetinstrumentarium opzetten om de indicator te vullen? Of gaat zij zich baseren op landelijke data die al beschikbaar zijn? Dezelfde methodiek kan ook voor de NNN worden toegepast. Het gaat dan niet over het aantal hectares, maar met name om de kwaliteit binnen die gebieden.

Het tweede punt betreft het Programma Laag-Holland. De heer De Wit is lichtelijk verbaasd naar aanleiding van de beantwoording van de technische vragen. In de begroting wordt geschermd met een bedrag van €200 miljoen, maar dit kan op dit moment slechts matig onderbouwd worden. De VVD zou derhalve terughoudend willen zijn met het noemen van dergelijke bedragen in dit soort begrotingen als richting de Staten geen exacte uitleg kan worden verstrekt. Zij roept GS op om voortaan enige voorzichtigheid te betrachten. De VVD is uiteraard heel benieuwd wanneer de bespreking van het programma Laag-Holland binnen de commissie NLG zal plaatsvinden.

Het derde punt betreft de tweede tranche van het Programma Natuur. In de eerste tranche werd duidelijk dat de focus van de uitgaven met name zit op projecten in de natuurhoek en op natuurorganisaties. De VVD herhaalt haar pleidooi om bij de tweede tranche te bekijken of ook economische sectoren betrokken kunnen worden om uiteindelijk ook de omgeving buiten de NNN van een dusdanige kwaliteitsimpuls te voorzien dat de druk op de Natura2000-gebieden minder wordt.

Het laatste punt betreft het natuurbeheer. De VVD deelt de zorgen die het CDA zojuist in andere bewoordingen heeft uitgesproken over het beheer van de natuurgebieden, zeker omdat er de

komende jaren meer hectares zullen worden aangelegd en daarnaast de SNL-beheersubsidies aflopen. De VVD meent dat agrariërs uiteindelijk nodig zullen zijn om het natuurbeheer te kunnen vormgeven in delen van de Noord-Hollandse natuurgebieden. Bovendien kunnen de terreinbeherende organisaties (TBO's) het niet alleen. Zij vragen structureel om meer geld en geven aan capaciteitsproblemen te hebben zodat zij niet alle activiteiten kunnen doen die zij zouden willen. Hieruit concludeert de VVD dat er ook andere partijen nodig zijn, omdat anders het beheer simpelweg niet op orde kan worden gekregen. In de beantwoording van de technische vragen staat dat er een evaluatie zal plaatsvinden van het agrarisch natuurbeheer tijdens de afgelopen jaren. Welke criteria vormen de basis voor deze evaluatie? Wordt tevens het niet-agrarisch natuurbeheer geëvalueerd en vindt er ook een vergelijking tussen beide vormen plaats? Deze zou volgens de VVD tot interessante inzichten kunnen leiden.

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat haar fractie zich het beste kan vinden in de bijdrage van de Partij voor de Dieren. In tegenstelling tot het CDA is de SP wél voorstander van een uitbreiding van de natuur. Deze is namelijk ook belangrijk voor bijvoorbeeld de biodiversiteit en uiteindelijk dus ook voor de gezondheid van de mens. Wat betreft de vraag of economie of natuur de boventoon zou moeten voeren, gaat mevrouw De Groot er op basis van de huidige situatie nog steeds van uit dat natuur voorgaat op economie en dat er vooral moet worden ingezet op de uitbreiding van de natuur.

Haar tweede punt betreft de faunaschade. De ganzen vinden in Noord-Holland een "gedekt tafeltje", zij het wat minder in natuurgebieden en wat meer in eiwitrijke agrarische graslanden. Mevrouw De Groot zou derhalve niet willen inzetten op het nog verder afschieten en vernietigen van ganzen.

Mevrouw De Groot meent dat de beleidsindicatoren verbeterd zijn ten aanzien van voorgaande versies, maar een aanscherping is altijd nodig.

De heer **De Wit** (VVD) meent zich te herinneren dat de SP, bij monde van de heer Smaling, destijds positief was over de Voedselvisie die de provincie heeft neergelegd. De bijdrage van de SP horende, vraagt de heer De Wit zich af of de SP meent dat de Voedselvisie bedoeld is voor de ganzen of dat het ook gaat om het voedsel dat de mensen daadwerkelijk consumeren. De VVD zou het immers wat kort door de bocht vinden om te veronderstellen dat boeren voedsel voor de ganzen produceren en dat daar maar niets aan gedaan moet worden.

Mevrouw **De Groot** (SP) wijst erop dat boeren voedsel produceren voor meer mensen dan er in Nederland wonen. Ganzen hebben ook zo hun behoeften in het ecosysteem. Deze behoeften worden door de boeren vervuld met de aanleg van eiwitrijke graslanden.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of mevrouw De Groot zich realiseert dat er met de eiwittransitie die de provincie Noord-Holland nastreeft er juist veel meer eiwitrijke gewassen overal in Noord-Holland zullen worden geplant. Hoe wil de SP daar in de toekomst mee omgaan, gelet op het feit dat zij niets tegen de ganzen wil ondernemen?

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat de eiwitrijke graslanden op dit moment bestemd zijn voor de koeien die door de boeren worden opgefokt en door een groot deel van de wereldbevolking worden

opgegeten.

Mevrouw **Koning–Hoeve** (CDA) vraagt of mevrouw De Groot (SP) zich realiseert dat de eiwittransitie juist ten doel heeft dat dat er eiwitten worden geproduceerd voor menselijke consumptie en dat de ganzen daar dus ook op afkomen.

Mevrouw **De Groot** (SP) antwoordt dat de toekomst dat zal moeten uitwijzen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de mensen minder vlees gaan eten en zich daar wel bij voelen.

De heer **De Wit** (VVD) is blij dat de SP aangeeft dat voedsel het beschermen waard is. Hij rekent er derhalve op dat de SP initiatieven zal steunen om gewasschade te voorkomen, niet alleen aan de graslanden, maar ook aan bijvoorbeeld de suikerbieten.

De heer De Wit wil graag nog attenderen op een feitelijke onjuistheid in de inbreng van mevrouw De Groot (VVD). De Nederlandse agrarische sector produceert namelijk onvoldoende producten om de eigen bevolking te voeden. Sterker nog, de Nederlanders eten heel andere producten dan die in eigen land worden geproduceerd.

Mevrouw **De Groot** (SP) beaamt dat Nederlandse agrarische producten wereldwijd worden geconsumeerd. Nederland zou er beter aan doen om meer producten van het seizoen en van vaderlandse bodem te consumeren. 80% van het in Nederland geproduceerde voedsel verdwijnt naar het buitenland.

De heer **Cardol** (GL) is blij met de aanpassing van de indicatoren. Deze geven meer houvast in relatie tot de doelstellingen die in het college akkoord zijn geformuleerd. De heer De Wit (VVD) informeerde via de technische vragen naar een indicator voor het stikstofbeleid. De heer Cardol is blij dat het college toezegt daarmee nog te zullen komen.

De D66–fractie vroeg in haar bijdrage om nog meer indicatoren op het gebied van natuurbeleid. Dit lijkt de heer Cardol an sich prima, maar hij hecht wel aan een wat uitgebreidere, tekstuele toelichting op punten.

Tot slot steunt de heer Cardol de oproep van de Partij voor de Dieren om meer partners aan het woord te laten wat betreft het beleid van de provincie, maar het betreft zijns inziens wel maatwerk. De heer Cardol is geen voorstander van meer "geborgde zetels".

De heer **Mangal** (DENK) bedankt het college voor het tijdig beantwoorden van de technische vragen. De omstandigheden lijken thans weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar ze zijn nog steeds uiterst precair. Men hoopt dat de coronacrisis op haar laatste benen loopt, gezien de toenemende vaccinatiëgraad. Inmiddels lopen de IC's echter weer vol met voornamelijk patiënten die niet gevaccineerd zijn. De heer Mangal snapt dat de provincie op grotere afstand van de burger staat dan de gemeenten, maar de DENK–fractie ziet het als haar belangrijke taak om voornoemd signaal door te geven. Zij doet derhalve met klem een beroep op het college om het terugwinnen van het vertrouwen van de burger in zo veel mogelijk gremia binnen het lokaal bestuur aan de orde te stellen en zich niet alleen te beperken tot financiële hulp aan bedrijven.

De **voorzitter** wijst erop dat het de bedoeling is om bij de behandeling van de begroting te focussen op de thema's die onder de commissie NLG vallen.

De heer **Mangal** (DENK) was in de veronderstelling dat ook de coronacrisis onder het thema

Gezondheid valt.

Zijn tweede punt betreft de onteigening van boerenbedrijven. Er worden miljoenen euro's uitgegeven aan lobbyorganisaties, maar desondanks geeft het college aan dat het net als alle burgers de informatie hieromtrent uit de media heeft moeten vernemen. De heer Mangal vraagt zich derhalve af of de lobby-inzet wel voldoende oplevert. Mogelijke onteigening heeft immers grote gevolgen voor de boeren en voor de provincie. Men mag verwachten dat de provincie goed op de hoogte is van een dergelijk belangrijk onderwerp, zodat de boeren en burgers adequaat geholpen kunnen worden tijdens het eventuele onteigeningsproces. Deelt het college dit standpunt van DENK?

DENK is zich ervan bewust dat de provincie geen grote veranderingen kan doorvoeren, maar zij kan wel goede stappen zetten in de richting van een duurzamer en eerlijker Noord-Holland door in het gat te springen dat het Rijk en de gemeenten laten ontstaan en waarin de burgers dreigen te vallen.

De heer **Klein** (CU) bedankt GS en alle ambtenaren voor de begroting. De ChristenUnie is enthousiast over de nieuwe indicatoren. Het is goed om die nog verder door te ontwikkelen. Het zou goed zijn om rondom stikstof meer details te zien. Dat geldt ook ten aanzien van natuur. Er is nu enkel een indicator voor gesubsidieerd natuurbeheer, maar het gaat uiteindelijk om de totale gerealiseerde natuur. De ChristenUnie ziet die verbeteringen graag tegemoet. De indicator over de realisatie van het NNN laat zien dat er nu eindelijk richting de doelstellingen van 2027 wordt gewerkt. De ChristenUnie uit haar complimenten en steun om daar de komende periode goed op te blijven inzetten.

Wat betreft de begroting zelf is de ChristenUnie blij met de prioriteit die in 2022 wordt gegeven aan het Actieplan Weidevogels. Haar grote zorg heeft betrekking op de faunaschade. Eerdere sprekers noemden het reeds en refereerden aan een filmpje over schade die ganzen aan voedsel veroorzaken. Deze schade moet zo veel mogelijk worden voorkomen, maar dat lukt op dit moment niet. De ChristenUnie denkt dat er meer geld en aandacht van de provincie moet naar de preventie van schade en dan specifiek naar gecoördineerd beheer. Zij stelt voor om daar in de begroting meer geld voor uit te trekken, zodat er bijvoorbeeld in de vorm van een aantal pilots kan worden samengewerkt om schade te voorkomen. Hoe staan de commissie en GS hier tegenover?

De heer **Zoon** (PvdD) vraagt wat de heer Klein precies bedoelt met "gecoördineerd beheer". Het IPO doet onderzoek naar niet-dodelijke verjagingsmiddelen. Wil de ChristenUnie daar verder bij aanhaken?

De heer **Klein** (CU) antwoordt dat hij met "gecoördineerd beheer" de definitie volgt zoals geformuleerd door de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade, die aangeeft dat er veel meer samengewerkt moet worden tussen de TBO's en de boeren om faunaschade te voorkomen. De FBE heeft aangegeven dat het niet van de grond is gekomen omdat hiervoor te weinig geld ter beschikking is gesteld.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft GS de gelegenheid om te antwoorden. Als eerste geeft zij hiertoe het woord aan gedeputeerde Rommel.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Gedeputeerde Rommel is blij dat veel partijen tevreden zijn met de begroting. Er is veel gezegd over de indicatoren, die een nieuwe aanpak vormen. Volgend jaar zal er nog eens goed naar worden gekeken. Niet alles is in één getal te vervatten. De heer De Wit (VVD) vroeg waarnaar gekeken wordt om te bepalen hoe het met de flora en fauna staat. Gedeputeerde geeft aan dat dit voornamelijk de landelijke cijfers betreft. De provincie is thans samen met de NDFF bezig om een hele grote professionaliseringslag te maken. Het Rijk zal hieraan meebetalen. Ook met de gemeenten wordt bekeken hoe het verder vorm kan worden gegeven, zodat alle informatie daarin wordt meegenomen.

Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt om een verduidelijking van de NDFF.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het de Nationale Databank Flora en Fauna betreft. Een en ander wordt thans volledig bijgehouden door BIJ12. Er vindt thans een professionaliseringslag plaats. Alle vrijwilligers sturen hun tellingen derhalve door naar de NDFF.

Richting D66 merkt gedeputeerde op dat er volgend jaar nogmaals naar de indicatoren zal worden gekeken. Het college verneemt derhalve graag eventuele opmerkingen en suggesties van de Statenleden. Het is echter heel lastig om alles in één cijfer te vervatten.

De heer **De Wit** (VVD) interpreteert het als zodanig dat de provincie zich baseert op landelijke informatie. Aan het verzamelen van de data zal derhalve niets wijzigen. Echter, in de begroting voor 2023 zal een en ander uiteindelijk worden doorvertaald naar de Noord-Hollandse Natura2000-gebieden. De landelijke data zullen dus in feite worden geregionaliseerd in een weergave voor Noord-Holland. Is dit een juiste interpretatie?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) merkt op dat het overzicht over de biodiversiteit dit najaar volgt. Daarin wordt een en ander vertaald. Maar het is niet echt een indicator, aangezien dat heel lastig is. Binnenkort zal wel besproken worden hoe het met de biodiversiteit in Noord-Holland staat. Een exact moment kan gedeputeerde thans nog niet noemen, maar naar verwachting wordt het dit najaar.

Gedeputeerde Rommel weet hoezeer de heer Zoon (PvdD) Groen Kapitaal omarmt en geeft aan dat die 2,5 fte meer ziet op de totale manier van werken en het vertalen van Groen Kapitaal door de gehele organisatie. Er zijn derhalve meer mensen mee aan het werk. Een vertaling van Groen Kapitaal zit bijvoorbeeld ook in Boer & Business in Balans. De provincie bekijkt hoe het ook op andere beleidsterreinen kan worden ingevoerd, aangezien gedeputeerde er zelf ook heel content mee is. Maar die 2,5 fte acht zij echt voldoende.

Het CDA en de VVD noemden het Programma Laag-Holland. Die €200 miljoen is een indicatie. Het college is momenteel bezig om het plan van uitvoering op te stellen. Aan de hand daarvan wordt steeds duidelijker wat de werkelijke cijfers zijn en wat er echt nodig is. Er moet wel tempo worden gemaakt. Dat wordt ook vanuit het Rijk meegegeven. Naar verwachting moeten er uiteindelijk wel pijnlijke beslissingen worden genomen, maar dat gebeurt in goed overleg en met zorgvuldigheid. Wellicht zijn er mogelijkheden voor verkaveling, onteigening met volledige schadeloosstelling. Een en ander staat nog helemaal in de kinderschoenen. Gedeputeerde heeft hierover een aantal gesprekken gevoerd. Onteigening geschiedt tot op heden altijd op basis van vrijwilligheid, maar dat is nooit een geschreven wet geweest. GS zijn met alle gebieden in goed overleg en zullen de Staten

hiervan op de hoogte houden.

De heer Van Tiggelen (PVV) vroeg wat er behalve de drie onteigeningstrajecten in de Schil Naardermeer, waarmee in de laatste Statenvergadering is ingestemd, nog qua onteigening wordt verwacht. Gedeputeerde geeft aan dat er op dit moment geen verdere onteigeningvoorstellen op de agenda staan. Mochten er echter boeren zijn die kavelruil wensen, heeft de provincie echter wel het middel onteigening nodig.

De PVV vroeg voorts waarom de oude indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Gedeputeerde Rommel vraagt de heer Van Tiggelen (PVV) om een nadere toelichting.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vult aan dat op pagina 6 van het "was-wordt"-overzicht de indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Waarom is dit gebeurd?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) heeft dit antwoord niet paraat en zal hierop terugkomen.

De VVD vroeg of in het Programma Natuur ook naar economische oplossingen gekeken kan worden. Gedeputeerde Rommel wijst erop dat het een regeling van het Rijk betreft. In de tweede tranche zal het breder worden getrokken en wordt er meer met de Statenleden overlegd. Het Rijk zet wel heel sterk in op verbetering van de natuur. GS zullen het verzoek van de VVD meenemen, maar kunnen niet garanderen dat zij het bij het Rijk voor elkaar krijgen.

Het lijkt de heer **De Wit** (VVD) evident dat de nadruk wordt gelegd op de verbetering van de natuur. Daarop is de gehele stikstofaanpak geënt. Het zou in die zin passend moeten kunnen zijn als de natuurkwaliteit verbeterd kan worden door ook met stikstof iets te gaan doen. De heer De Wit meent dat dat uiteindelijk de kern van het gehele probleem is. Het zou jammer zijn als die deur dichtgaat. Het is heel goed mogelijk om buiten N2000-gebieden de natuurkwaliteit te verbeteren door projecten te initiëren die gericht zijn op stikstof. Mag de heer De Wit dat zo zien of is hij aan het wensdenken doordat de minister nu eenmaal anders heeft besloten?

Gedeputeerde **Rommel** zal het signaal van de VVD zeker meenemen. GS hebben dat ook gedaan in de eerste tranche wat betreft het Goois Natuurreservaat (GNR), dat geen N2000-gebied betreft. Daar gaat zo'n €4 miljoen naartoe om de stikstofuitstoot te verminderen en herstelmaatregelen te nemen. De provincie probeert locaties waar mogelijkerwijs de beste resultaten behaald kunnen worden, mee te nemen naar het Rijk en deze te verdedigen. De uiteindelijke beslissing is dan aan het Rijk. Het college doet zijn uiterste best om het mee te nemen in de tweede tranche en zal de Staten hierover informeren.

De VVD vroeg voorts welke criteria de basis voor een evaluatie van het agrarisch natuurbeheer vormen. Gedeputeerde Rommel antwoordt dat dit puur ecologische criteria betreft. Er wordt gekeken naar zowel agrarisch natuurbeheer als natuurbeheerorganisaties.

De heer Mangal (DENK) had een vraag over de Rijksregeling. Gedeputeerde Rommel heeft aangegeven dat zij niet zo gelukkig is met de opkoopregeling van het Rijk wat betreft de eerste tranche. Naar de tweede tranche wordt nog gekeken. Gedeputeerde Rommel verwacht niet dat in Noord-Holland veel bedrijven eraan mee zullen doen, gelet op de stopregeling die erin zit.

De heer Klein (CU) gaf aan dat het gecoördineerd beheer van ganzen een grote zorg is omdat de FBE gezegd zou hebben dat het niet van de grond komt. Gedeputeerde Rommel is heel benieuwd hoe deze informatie tot de heer Klein is gekomen, opdat GS een en ander met de FBE kunnen bespreken.

De heer **Klein** (CU) geeft aan dat dit letterlijk vermeld staat in de aanbiedingsbrief bij het Faunabeheerplan.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat het gecoördineerd beheer is opgenomen in het ganzenbeleid, zoals de Staten dit vorig jaar hebben gezien. Zij zal een en ander echter nagaan en er bij de commissie op terugkomen.

De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde Rommel voor de toezegging om erop terug te komen. De FBE zegt echter letterlijk dat er geen middelen voor beschikbaar zijn gesteld terwijl die wel nodig zijn. Kan gedeputeerde dan ook een inschatting geven van de noodzakelijke kosten als het verzoek van de FBE zou worden gehonoreerd?

Voor zover gedeputeerde **Rommel** weet, is het gecoördineerd beheer wel degelijk meegenomen in het geld voor de FBE, maar zij zal dit nakijken.

De heer Mantel (JA21) vroeg of er nieuwe inzichten op dit dossier zijn. Het is net vastgesteld en gaat nu de uitvoering in. Het college heeft toegezegd dat er volgend jaar een evaluatie komt. Alsdan kan gedeputeerde de Staten wat meer inzicht in onderhavig dossier geven.

De **voorzitter** wijst nog op de vraag over de Kaderrichtlijn Water, betreffende de portefeuille van gedeputeerde Loggen. Bij diens afwezigheid wordt de vraag beantwoord door gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) geeft aan dat er met de waterschappen afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van de pilots:

- Een pilot Uitgeester- en Heemskerkerbroek;
- Een pilot Amstelveense Poel van het Hoogheemraadschap van Rijnland;
- Een pilot Sloterplas van Waterschap AGV.

Hiervoor wordt het gereserveerde budget van €1,5 miljoen benut.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording en geeft het woord vervolgens aan gedeputeerde Zaal.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

De heer Zoon (PvdD) deed de suggestie om meer maatschappelijke partners bij het beleid te betrekken, hetgeen werd ondersteund door de heer Cardol (GL). GS zijn hiermee bezig. Gedeputeerde Zaal heeft vorig jaar na haar infunctietreding een rondje gemaakt langs alle dierenwelzijnsorganisaties en met hen afgesproken om dit jaarlijks te herhalen, op basis van nader te bepalen agendapunten (bijvoorbeeld de Voedselvisie of andere beleidsterreinen). Gedeputeerde Zaal heeft voorts regelmatig overleg met de TBO's, de landbouworganisatie LTO en ook de biologische landbouw.

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn gericht aan gedeputeerden Olthof en Stigter, zodat daarmee de vragen in eerste termijn zijn beantwoord. Aansluitend geeft zij de Statenleden de gelegenheid voor een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Van Tiggelen** (PVV) refereert aan een vraag die binnen de commissie NLG al meerdere malen is gesteld, i.c. door mevrouw De Groot (SP): waarom moet Nederland voor de rest van de wereld voedsel produceren? De heer Van Tiggelen wil allereerst een nuance aanbrengen. Het gros van de agrarische exportproducten gaat immers naar België en Duitsland, en dus niet zozeer naar de rest van de wereld. Bovendien is Nederland een klein land, zodat al snel sprake is van "export". De heer Van Tiggelen geeft ter beantwoording van de vraag vier redenen:

- Het Nederlandse klimaat en de bodem in Nederland zijn uitermate geschikt voor landbouw;
- De bodem in Nederland is eveneens heel geschikt;
- Nederland is wereldleider op het gebied van de technologie om de voedselproductie zowel efficiënt als milieuvriendelijk uit te voeren;
- De economische kracht van Nederland zit hoofdzakelijk in een overschot op de handelsbalans. De agrarische sector draagt daar in ruime mate aan bij.

De provincie zou haar agrarische sector moeten koesteren in plaats van afbreken.

De heer **De Wit** (VVD) deelt de genuanceerde inbreng van de heer Van Tiggelen op alle punten, behalve die over het handelsoverschot. Hij gaat in op een aantal genoemde punten. De ChristenUnie werpt het punt op over het gecoördineerd beheer. Er is een wat diffuus beeld over de feitelijke situatie, maar ook de VVD hecht grote waarde aan de impuls om de faunaschade te verminderen c.q. te voorkomen. Het is derhalve fijn dat hierop een initiatief wordt genomen. De heer De Wit meent zich te herinneren dat de FBE daar meer budget voor heeft gekregen in de begroting van vorig jaar dan wel dit jaar. In die zin zou er al een deel van het geld beschikbaar zijn. De VVD laat dit echter graag aan de opvolging van het initiatief.

Het punt over de evaluatie van het natuurbeheer is met name ecologisch ingestoken. De heer De Wit zou ook wel geïnteresseerd zijn in de financiële benadering. Als er toch een vergelijking wordt gemaakt tussen agrarisch natuurbeheer en niet-agrarisch natuurbeheer kan er wellicht ook wat gezegd worden over de efficiëntie ervan, gelet op de vraag wat het aan subsidies kost. De heer De Wit wil deze invalshoek ter overweging meegeven.

Tot slot denkt de VVD dat er een vliegwiel kan ontstaan door middel van een bredere inzet van de tweede tranche van het Programma Natuur. Op dit moment is er relatief weinig beweging vanuit de economische sectoren om wel hun noodzakelijke bijdrage te doen aan de maatregelen om bijvoorbeeld onder de kritische depositiewaarde (KDW) te komen. De VVD overweegt op dit punt in de PS-vergadering een inbreng te leveren.

Mevrouw **De Groot** (SP) beaamt dat elke vorm van stikstofvermindering ook minder sporen nalaat in de Natura2000-gebieden. Maar het is toch zo dat vooral de Natura2000-gebieden gelden als indicator voor het behoud van de natuur?

De heer **De Wit** (VVD) is geen ecooloog, maar meent dat het fundamentele probleem in mei 2019 aan

het licht is gekomen door de uitspraak van de Raad van State dat men er in Nederland niet in slaagt om de kritische depositiewaardes voor de natuurgebieden te halen. Hij roept dan ook op om inspanningen te financieren die hieraan bijdragen. In het stuk van de Adviescommissie Stikstof wordt immers zelfs genoemd dat er anders beleid "met een lekkende kraan" wordt gemaakt.

De heer **De Groot** (SP) is het in zekere zin met de heer De Wit (VVD) eens. Als hij echter meent dat bedrijven op welke manier dan ook hun stikstofuitstoot moeten verminderen, dan hoeft dat haars inziens niet noodzakelijkerwijs gecombineerd te worden met het geven van subsidies.

De heer **De Wit** (VVD) beaamt dit in zoverre dat men bedrijven sowieso niet al te veel zou moeten willen subsidiëren. Er is echter sprake van een maatschappelijk probleem, dat niet enkel de schuld van de bedrijven is. Deze hebben immers ook te maken met overheidsbeleid en allerhande wensen. Eenieder wil de natuur beschermen. Dit kan niet financieel eenzijdig op het bordje van individuele bedrijven worden gelegd. De heer De Wit pleit er om die reden voor om in het maatschappelijk belang toch ook naar subsidies te kijken.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat haar fractie bij de behandeling van het PNN (agendapunt 11.a) inhoudelijk zal terugkomen op het natuurbeleid. Wat betreft de ganzen is het CDA verheugd dat gedeputeerde zal bekijken wat er is afgesproken en wat de eventuele mogelijkheden zijn.

Wat betreft de evaluatie van het natuurbeheer geeft de gedeputeerde aan dat er enkel naar ecologische criteria wordt gekeken. Het CDA pleit ervoor om naar meer dingen te kijken, waaronder de economische criteria en een vergelijking, zoals ook de heer De Wit aangaf, alsmede de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid.

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in tweede termijn. Zij herhaalt de toezegging van gedeputeerde Rommel om te kijken naar de wijze waarop het gecoördineerd beheer in het FBE-advies is opgenomen en concludeert dat de Staten een en ander voor de behandeling in PS tegemoet kunnen zien. Aansluitend geeft de voorzitter GS de gelegenheid om te antwoorden.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

In antwoord op het verzoek van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) om de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid ook mee te nemen in de evaluatie, geeft gedeputeerde Rommel aan dat als het niet haalbaar is, men er ecologisch gezien ook niets aan heeft. De boeren moeten natuurlijk wel van het natuurbeheer kunnen leven. Dat wordt dus altijd meegenomen in het overleg en derhalve ook in de evaluatie.

Op de vraag van de PVV over de indicator "ontpachting" wil gedeputeerde Rommel graag schriftelijk terugkomen.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording in tweede termijn en de gedane toezeggingen. Gedeputeerde Rommel zal een schriftelijke reactie doen toekomen over het gecoördineerd beheer van de FBE en over het ontpachtingsverhaal.

8. B-agenda Begroting

8.a Brief GS aan PS inz. advies GS aangehouden moties begroting 2022 (de door GS voorgelegde financiële opties a en b te bespreken op de begroting in de commissie EFB van 28 oktober 2021; de adviezen van GS over de aangehouden moties te bespreken in alle commissies bij de begrotingsbehandeling).

De **voorzitter** vraagt de commissieleden zich te richten op de onderdelen die betrekking hebben op de portefeuille van NLG. De financiële opties zullen alleen in de commissie EFB besproken worden.

Eerste termijn

Mevrouw **Kapitein** (D66) houdt het kort, aangezien haar fractie er uitgebreid op zal terugkomen in de commissie EFB. Zij stelt het op prijs dat er in de begroting middelen beschikbaar zijn voor de voorstellen aquathermie en innovatief watergebruik (motie 85-2021). D66 neemt derhalve aan dat zij haar motie niet opnieuw hoeft in te dienen. Of stelt het college het op prijs als de fractie de motie juist wél gaat indienen?

Ook over motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen) is D66 positief. Mevrouw Kapitein heeft nog wel een praktische vraag. De uittreding uit het GNR heeft nogal wat invloed gehad op het bedrag dat beschikbaar is voor deze moties. Waarom speelt het juist nu en niet eerder, zodat het in de kaderbrief had kunnen worden meegenomen?

De heer **De Wit** (VVD) houdt het eveneens kort, zeker omdat de totaalafweging meer binnen EFB en in de PS-vergadering gemaakt kan worden. De fractie van de VVD is enigszins verrast over de omvang van het overschot dat nu nog resteert ten opzichte van de berichtgeving in mei/juni, die de aanleiding vormde voor dit hele gesprek, maar ook dat laat de VVD aan EFB. Conform de geschreven brief van juli blijft de VVD bij haar prioriteiten voor het aanwenden van het overschot. Deze prioriteiten liggen buiten de commissie. De VVD zal derhalve op dit moment geen initiatieven steunen.

De heer **Klein** (CU) is een beetje verrast over de laatste zin. Hij kan zich voorstellen dat de prioriteiten van de VVD elders liggen. Maar het is toch niet of/of? De heer Klein heeft gezien dat sommige moties niet het volledig beschikbare budget opsouperen. De heer De Wit (VVD) zou dus ook initiatieven hier kunnen ondersteunen als die niet per definitie zijn eigen initiatieven onmogelijk maken.

De heer **De Wit** (VVD) meent dat dit op zichzelf waar is. De totaalafweging zal derhalve uiteindelijk in de PS-vergadering moeten worden gemaakt. Op dit moment kan de heer De Wit echter niet overzien welke initiatieven nog in de andere commissies komen en hoe deze relateren aan de prioriteit die [wij] de commissie NLG heeft, ook in omvang van bedragen. Het overschot is iets minder hoog dan oorspronkelijk was voorgespiegeld. Hierdoor is de manoeuvreerruimte beperkter, hoewel de heer De Wit zeker wel sympathie heeft voor enkele initiatieven die binnen de commissie NLG vallen. Mocht tijdens de PS-vergadering blijken dat er toch ruimte zijn, dan zal de VVD op dat moment een overweging maken.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) wijst erop dat de bezoekersaantallen in recreatiegebieden toenemen. Op de Dag voor de Groene Vrijwilligers op 13 oktober jl. maakte ik kennis met het initiatief

gezondnatuurwandelen.nl, waar provinciebreed wandelingen worden georganiseerd door vrijwilligers. Het initiatief wordt ook gesteund door de provincie. De wandelingen zijn er voor iedereen, maar vooral senioren pakken deze mogelijkheid met beide handen aan. De grootste belemmering is het ontbreken van toiletvoorzieningen. Het college geeft een negatief advies met betrekking tot het voorstel van de ChristenUnie (M72-2001). Zij begrijpt dit vanwege de hoge kosten. Het voorstel was op basis van een advies van de Maag Lever Darm Stichting om bij fietspaden om de 25 kilometer, bij wandelpaden elke 5 kilometer en voorts bij bepaalde parkeerplekken een voorziening te treffen. De ChristenUnie wil graag pleiten voor mogelijkheden en zal een nieuw voorstel indienen, met een kleinere opgave. Daarbij wil zij ook denken aan vijf pilots op plekken waar de voorzieningen het hoogst nodig zijn.

Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan dat een paar dagen voor de behandeling van de Kaderbrief in juni is gevraagd om te komen met voorstellen voor de bespreking van resterende middelen. Daar waar PS bij kaderbrieven veelal wat grote lijnen meegeven om deze in de commissies concreter te maken, was er ditmaal sprake van een net iets andere werkwijze. Statenlid Kostic kan zich voorstellen dat veel partijen hiervoor niet voldoende gelegenheid hadden in de geboden vijf dagen. Zij had derhalve verwacht dat meer partijen hun voorstellen zouden toelichten. In dat kader bedankt zij de ChristenUnie voor haar nadere uitleg.

Ook de Partij voor de Dieren heeft haar best gedaan, conform de afspraken in PS met GS, om dierenwelzijn wat nader toe te lichten. Zij komt hier dadelijk op terug onder agendapunt 8.b. Wat betreft de andere moties is de Partij voor de Dieren heel benieuwd naar de toelichting van andere partijen. Gezien de negatieve impact van de huidige bollensector vindt Statenlid Kostic motie 85-2021, die mede is ingediend door haar partij, van belang. Deze stuurt aan op de transitie naar een natuurinclusieve en biologische bollenteelt. De Partij voor de Dieren verheugt zich hierop.

Daarnaast heeft de Partij voor de Dieren een voorstel ingediend over Groen Kapitaal (motie 87-2021: Grote Groene Stappen Zetten). Hiervan zeggen de ambtenaren: "Leuk, maar welke projecten zouden jullie dan willen zien?" Er is minder geld over dan aanvankelijk werd gedacht. De Partij voor de Dieren zou derhalve op dit moment willen voorstellen om in ieder geval het plan Groene Schoolpleinen een boost te geven. Het beleid van Groene Schoolplein werd door de provincie omarmd, maar is thans stil komen te liggen en verdient een impuls. Het levert een supermeerwaarde op voor hittestress, wateroverlast, maar ook voor gezonde, meer gelukkige, verstandige en creatieve kinderen in de toekomst. Bovendien leren zij als toekomstige beleidsmakers, ondernemers et cetera de natuur te waarderen, wat bijdraagt aan de provinciale taak voor bescherming van de natuur. IVN komt daar dadelijk over inspreken. Statenlid Kostic vraagt de commissieleden om hier extra aandacht voor te hebben.

Wat betreft het voorstel van de Partij voor de Dieren over de plantaardige eiwittransitie begreep Statenlid Kostic dat er voldoende geld voor is. Is gedeputeerde Zaal derhalve bereid om te kijken hoe de uitvoering naar voren kan worden getrokken en versneld kan worden met het bestaande budget.

Over dierenwelzijn komt de Partij voor de Dieren dadelijk terug.

Mevrouw **Dekker** (CDA) vraagt of de Partij voor de Dieren weet waarom het project Groene Schoolpleinen is komen stil te liggen.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vindt dit een goede vraag. Wellicht kan mevrouw Dekker (CDA) deze dadelijk aan IVN stellen.

De heer **Carton** (PvdA) merkt op dat vanwege geplande uitgaven, algemene reserves en extra middelen het rekeningresultaat wat lager uit. Dit bedraagt €640.000. De provincie was al wat voorzichtig om dat uit te geven. De verdere integrale afweging laat de Partij van de Arbeid aan de commissie EFB. De heer Carton zal wel kort inhoudelijk ingaan op een aantal moties. Wat zijn fractie betreft, wordt er een integrale afweging gemaakt over de inhoud van de moties voor de besteding, gekoppeld aan de beantwoording in EFB. Het wordt hierdoor wel enigszins complex, maar zoals de heer De Wit (VVD) al zei, zal het definitieve besluit wel in de PS-vergadering komen. Op die manier kan er toch met elkaar over gesproken worden.

De Partij van de Arbeid staat positief tegenover de motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen). Dit geldt ook ten aanzien van dierenwelzijn en een aantal andere kleine moties. Omdat echter niet bekend is hoe de behandeling in de andere commissies verloopt en wat het integrale oordeel van de commissie EFB over de totale bestedingsruimte gaat zijn, maakt de Partij van de Arbeid op een later moment pas een integrale afweging.

De heer **Cardol** (GL) merkt op dat de provincie Noord-Holland af en toe iets nieuws probeert in het kader van de vernieuwing van de bestuurscultuur. Helaas gaat dat niet altijd vanzelf. Het bedrag dat nog beschikbaar is voor het mooie voorstel van gedeputeerde Pels is helaas fors verlaagd, maar het is mooi dat er nog iets van over is. Het traject met een uitgebreide reactie van GS op de voorstellen, inclusief een vooruitblik, biedt perspectief. GroenLinks hoopt dat de provincie vaker een experiment aandurft, met een opener bestuursstijl, en dat men dan niet in de weerstand schiet. Hopelijk krijgt ook onderhavig initiatief in de toekomst een vervolg.

De heer Cardol bedankt het college voor het positieve advies op motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen). Als de Staten dit voorstel overnemen, betekent het dat het onlangs gestarte Fieldlab van het Clusius College samen met biologische bollentelers op het erf van Huiberts Bloembollen een verbredingsimpuls krijgt. Door aanstelling van een kwartiermaker kunnen de resultaten worden gedeeld met veel meer bollentelers in Noord-Hollander. Vandaar ook de steun van de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB). Kortom, winst voor de studenten, vaak aankomende boeren, die stageplaatsen krijgen en leren van innovaties in de bollenteelt. Het betekent ook winst voor de boeren die belang hebben bij de inzet van studenten en die profiteren van de opgedane kennis. Het is winst voor de natuur in de duinen en de binnenduinrand. Bovendien is het geheel in lijn met de provinciale plannen, zoals de Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit.

De heer Cardol ontving gisteren vanuit de sector, mede ondertekend door de KAVB, nog een afschrift van een ondersteuningsbrief voor het voorstel gericht aan PS en GS. In de brief wordt nadrukkelijk de wens uitgesproken om de kwartiermaker te stationeren bij het Fieldlab. De heer Cardol neemt aan dat dit ook de bedoeling van het college is, in reactie op de motie.

De heer Cardol hoopt van harte dat de collega-commissieleden het voorstel voor de Broedplaats Blakende Bollen ondersteunen en dat er integraal mee wordt ingestemd, zodat het meegenomen kan worden in een begrotingsvergadering, ofwel als voorstel van GS, ofwel als motie. GroenLinks

verneemt hierop graag een reactie.

Tot slot komt de heer Cardol op de motie Grote Groene Stappen Zetten (motie 87–2021) van de Partij voor de Dieren. Deze bevat zeker interessante en sympathieke elementen. Zoals het college zegt, is het soms nog wat ongericht. Statenlid Kostic (PvdD) beaamde dit zojuist ook. Met het betreffende budget is het ook lastig te realiseren.

De specificatie op Groene Schoolpleinen vindt de heer Cardol heel interessant en belangrijk. Mocht er derhalve nog financiële ruimte zijn, dan wil GroenLinks daar graag naar kijken.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft GS de gelegenheid om te antwoorden. Zij geeft allereerst het woord aan gedeputeerde Zaal.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

De commissieleden hebben vragen gesteld over het proces. Het lijkt GS verstandig dat er in EFB goede afspraken over worden gemaakt met gedeputeerde Pels. In sommige gevallen zijn er moties aangehouden. Wat betreft de motie Broedplaats 83–2021 Broedplaats Blakende Bollen komt er vanuit GS een bepaalde invulling. In de commissie EFB zal met elkaar bekeken worden of dit al dan niet een nieuwe motie vergt.

Gedeputeerde Zaal is heel blij te horen dat de wijze waarop GS invulling willen geven aan de Broedplaats Blakende Bollen door de commissie herkend wordt. Of de motie uiteindelijk een meerderheid haalt, zal nog moeten blijken. Het ziet er echter positief uit en gedeputeerde Zaal verwacht dat hiermee een mooie impuls gegeven kan worden aan de verduurzaming van de bollensector, die een belangrijk thema vormt.

Wat betreft de motie over de eiwittransitie geeft gedeputeerde Zaal aan dat de urgentie en het belang ervan door GS ondersteund wordt. Het is ook een heel belangrijk thema in de Voedselvisie. In de Voedselvisie en in de Uitvoeringsagenda zijn drie eiwittransitieprojecten opgenomen. Zodra in beeld is welke projecten ondersteuning kunnen gebruiken, zal de provincie er echt al een hele kluit aan hebben om die uit te zetten. Of een en ander naar voren kan worden gehaald, hangt ook af van de projecten die zich aanbieden. De provincie stimuleert vooralsnog alleen. In een volgende begrotingsbehandeling zal worden bekeken of er nog versnelling of opschaling nodig is. De provincie gaat voor nu in ieder geval voortvarend aan de slag.

Motie 72–2021 (Toiletvoorzieningen Recreatiegebieden) hebben GS ontraden. Gedeputeerde Zaal ziet de wijziging van de ChristenUnie wel tegemoet. Men is met elkaar wel een proces ingegaan. Gedeputeerde hoopt derhalve dat de Statenleden GS zullen betrekken bij de aangepaste versie. Er is natuurlijk een heel bedrag mee gemoeid. Gedeputeerde herhaalt daarnaast het gegeven dat de motie lastig gekoppeld kan worden aan provinciaal beleid. Hier dient derhalve goed naar gekeken te worden. Naar aanleiding van eerdere motie van de ChristenUnie heeft de provincie het echter al wel onderdeel gemaakt van de besluitvorming in de recreatieschappen. Daarin zal gedeputeerde Zaal altijd aandacht blijven houden voor voldoende toiletvoorzieningen. Dat past goed bij de provinciale taak. De discussie over een en ander verder verbreed kan worden, moet op een later moment met elkaar worden aangegaan.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Zaal voor haar beantwoording en geeft het woord aan

gedeputeerde Rommel.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Twee jaar geleden heeft de provincie geld gegeven om onderzoek te doen naar de Groene Schoolpleinen. Het feit dat veel van dergelijke scholen van gemeenten zijn, maakt het lastig om daar als provincie wat voor te betekenen. Gedeputeerde Rommel is er dan vooralsnog ook geen voorstander van om er als provincie in te stappen. Wel zal zij met IVN bespreken hoe een en ander is en zal verlopen. Dat is immers de organisatie die middelen kan verstrekken ingeval het een goed idee betreft.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of gedeputeerde Rommel bereid is om eerst te luisteren naar de suggestie van het IVN om extra geld dat over is te gebruiken voor een mooie impuls van iets wat eigenlijk al is ingezet.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) zou de financiële impuls op dit moment niet aanraden, maar zij is wel bereid om met het IVN in overleg te gaan. Het is heel complex.

Tegen mevrouw Kapitein (D66) zegt gedeputeerde Rommel dat het college al heel lang in gesprek is met het GNR. Op enig moment is er een overeenkomst gesloten met Amsterdam. Dit heeft het proces versneld. Daarnaast hebben de gemeenten aangegeven dat zij er graag voor de verkiezingen ook met de provincie uit willen zijn, zeker gelet op het proces dat al gelopen is. Het gegeven er thans zicht is op een dergelijke uitkomst, leidt ertoe dat het ook in de begroting moet worden opgenomen.

Mevrouw **Kapitein** (D66) begrijpt dit. Was echter voor de Kaderbrief niet reeds bekend dat hiervoor een bedrag in de begroting gereserveerd moest worden? Waarom geschiedt dit nu pas?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) antwoordt dat het ten tijde van de Kaderbrief nog niet zo concreet was. Gelet op de laatste gesprekken die zij heeft gevoerd, hoopt de provincie er nu echt uit te komen. Het was uiteraard al wel bekend dat het een groot bedrag zou betreffen, maar er gelden accountancyregels. Op basis hiervan is vastgesteld dat het nog niet in de Kaderbrief kon worden opgenomen.

De **voorzitter** benadrukt nogmaals dat de exacte werkwijze in de commissie EFB zal worden besproken. De uitgesproken steun ten aanzien van bijvoorbeeld motie 83–2021 (Broedplaats Blakende Bollen) zal daarin worden meegegeven. Het is vervolgens aan PS om er verder mee aan de slag te gaan.

Mevrouw **Kapitein** (D66) informeert of de motie 85–2021 (Aquathermie en innovatief watergebruik) al geborgd is in de begroting. Of is hiervoor nog een extra motie nodig?

De **voorzitter** kan zich voorstellen dat deze vraag procedureel ingebracht dient te worden bij de commissie EFB. Zo niet, dan zal er schriftelijk op de vraag worden teruggekomen.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) beaamt dat het een procesvraag betreft. Zij zal deze derhalve meenemen in de commissie EFB.

De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een korte tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Cardol** (GL) snapt de opmerkingen van gedeputeerde Rommel over de Groene Schoolpleinen. Een en ander is mede afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en de integrale afweging. De heer Cardol geeft nog één overweging mee. Hij kan zich voorstellen dat met de Groene Schoolpleinen ook kosten gemoeid zijn die wellicht boven het niveau van de individuele school en het individuele schoolplein uitstijgen, zoals ontwerpkosten of aanschafkosten van bepaalde materialen die wel uit een andere pot gefinancierd zouden kunnen worden.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) meent dat zo'n Groen Schoolplein altijd heel sympathiek is en dat het ook werkt. Gemeenten doen zelf ook al heel veel. Gedeputeerde vindt het derhalve heel lastig om een dergelijk project naar de provincie toe te trekken. Zij zal echter met de IVN overleggen en informeren wat hun ervaringen hiermee zijn.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voor nu voldoende is behandeld en rondt het derhalve af.